

Εισ.: Ζαμπέτα Στράτα (Πρ.: Γ. Αδαμόπουλος)

Κατά το άρθρο 2 του ν. 2121/1993 περί πνευματικής ιδιοκτησίας, όπως σήμερα ισχύει, ως "έργο νοείται κάθε πρωτότυπο πνευματικό δημιούργημα λόγου, τέχνης ή επιστήμης, που εκφράζεται με οποιαδήποτε μορφή, ιδίως τα γραπτά ή προφορικά κείμενα τα έργα των εικαστικών τεχνών, στα οποία περιλαμβάνονται τα σχέδια, τα έργα ζωγραφικής και γλυπτικής". Από τη διάταξη αυτή και εκείνες των άρθρων 3, 4, 5, 64 και 65 του άνω νόμου προκύπτει ότι πνευματικό δημιούργημα τέχνης, είναι μόνο εκείνο που παρουσιάζει ορισμένη ατομικότητα, που οφείλεται στη δημιουργική πνευματική εργασία του δημιουργού του και η οποία του προσδίδει πρωτοτυπία κατά τρόπο που να διακρίνεται από άλλα υπάρχοντα δημιουργήματα και να ανάγεται σε ξεχωριστό έργο άξιο προστασίας (ΑΠ 446/1999 ΝοΒ 47.1184, ΕΑ 8153/1999 ΕΕμπΔ 2000.171, ΕφΑΘ 2398/2008 αδημ.). Έτσι η πρωτοτυπία του πνευματικού έργου συνίσταται στη λεγόμενη "στατιστική μοναδικότητα", δηλαδή στη σύνδεση του δημιουργήματος, με το δημιουργό του και την παρουσία στο έργο στοιχείων, που το συνδέουν στενά και διακριτά με την προσωπικότητα του δημιουργού του, προς διαπίστωση δε του στοιχείου της

πρωτοτυπίας καταλέγεται μεταξύ των κριτηρίων και το "δημιουργικό ύψος", το να παρουσιάζει δηλαδή το έργο μία μορφή, που βρίσκεται σε επίπεδο ανώτερο από αυτό της καθημερινότητας (Κοτσίρη Δίκαιο Πνευματικής Ιδιοκτησίας 1995 σελ. 54 επ., Γ. Κουμάντου Πνευματική Ιδιοκτησία 6 έκδοση σελ. 97 επ.). Υπό τις άνω ουσιαστικές προϋποθέσεις τα σχέδια των κοσμημάτων και τα κοσμήματα είναι σαφώς προστατευτέα βάσει του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας (βλ. και σχολ. εις ΔΕΕ/2007 σελ. 51). Περαιτέρω κατά τη διάταξη του άρθρου 3 § 2 του ν. 2417/1996, ο οποίος κύρωσε το Διεθνή Διακανονισμό της Χάγης για τη διεθνή κατάθεση των βιομηχανικών σχεδίων και υποδειγμάτων της 6.11.1925, όπως αναθεωρήθηκε στη Χάγη στις 28.11.1960 και της συμπληρωματικής πράξεως της Στοκχόλμης της 14.7.1967, όπως τροποποιήθηκε στη Στοκχόλμη στις 28.9.1979 ένα σχέδιο ή υπόδειγμα προστατεύεται εφόσον είναι νέο και έχει ατομικό χαρακτήρα.

Κατά δε το άρθρο 12 § 1, 3 και 4 του π.δ. 259/1997, που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 4 του ν. 2417/1996 το κατά το άρθρο 2 § 1α του Δ/τος αυτού σχέδιο ή υπόδειγμα προστατεύεται υπό την προϋπόθεση ότι είναι νέο και έχει ατομικό χαρακτήρα. Ένα σχέδιο ή υπόδειγμα θεωρείται νέο εάν μέχρι το χρόνο της κατάθεσης της αίτησης για καταχώριση ή εφόσον διεκδικείται προτεραιότητα μέχρι την ημερομηνία προτεραιότητας δεν έχει διατεθεί στο κοινό κανένα πανομοιότυπο σχέδιο ή υπόδειγμα. Πανομοιότυπα θεωρούνται τα σχέδια ή υποδείγματα των οποίων τα χαρακτηριστικά διαφέρουν μόνο ως προς τις επουσιώδεις λεπτομέρειες (§ 3) και ένα σχέδιο ή υπόδειγμα έχει ατομικό χαρακτήρα αν η όλη εντύπωση, που προκαλεί στον ενημερωμένο χρήστη διαφέρει από εκείνη που προκαλείται στον ίδιο χρήστη από οποιοδήποτε άλλο σχέδιο ή υπόδειγμα, το οποίο έχει καταστεί προσιτό στο κοινό πριν από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης για καταχώριση ή εφόσον διεκδικείται προτεραιότητα, πριν από την ημερομηνία της προτεραιότητας (§ 4). Έτι περαιτέρω, κατά τις διατάξεις του άρθρου 26 του άνω π.δ/τος, με την καταχώριση ο δικαιούχος σχεδίου ή υποδείγματος αποκτά το αποκλειστικό δικαίωμα να το χρησιμοποιεί και να απαγορεύει σε κάθε τρίτο τη χρήση του χωρίς τη συγκατάθεση του. Τέλος, κατά το άρθρο 30 του άνω π.δ/τος σχέδιο ή υπόδειγμα που έχει καταχωρισθεί, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος π.δ/τος είναι επίσης δεκτικό προστασίας στην Ελλάδα από τον χρόνο κατά τον οποίο δημιουργήθηκε ή αποτυπώθηκε με οποιαδήποτε μορφή. Η έννοια της διατάξεως αυτής είναι ότι το σχέδιο που έχει καταχωρισθεί κατά τις διατάξεις του εν λόγω π.δ/τος, δεν στερείται της προστασίας κατά τις διατάξεις της νομοθεσίας περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Συνεπώς, στη σημερινή εσωτερική έννομη τάξη ισχύει το σύστημα της "μερικώς σωρευτικής προστασίας" των σχεδίων και υποδειγμάτων, δηλαδή ισχύει η αρχή της προστασίας εκ τυπικής προτεραιότητας, εφόσον συντρέχουν

οι προϋποθέσεις του π.δ. 259/1997 και σωρευτικά και η ισχυρότερη προστασία των διατάξεων του ν. 2121/1993, αν συντρέχουν οι διαφορετικές προϋποθέσεις του νόμου τούτου.

Στην προκειμένη περίπτωση απεδείχθησαν τα ακόλουθα γεγονότα: Η ενάγουσα εταιρία ιδρύθηκε το έτος 1906 με έδρα το Παρίσι και έκτοτε λειτουργεί με έδρα ήδη την Ελβετία είναι δε διεθνώς γνωστή εταιρία, σχεδιάσεως, κατασκευής και πωλήσεως ειδών χρυσοχοΐας, τα οποία διατίθενται προς πώληση σε ολόκληρο τον κόσμο από τα καταστήματα της με τον διακριτικό τίτλο (.....) και εξουσιοδοτημένα κοσμηματοπωλεία ανά τον κόσμο. Τα κοσμήματα της λόγω του υψηλού τιμήματος τους, αγοράζονται συνήθως από διάφορες διασημότητες. Επίσης διαφημίζονται σε περιοδικά ευρείας κυκλοφορίας, εκτίθενται σε διεθνείς εκθέσεις και έχουν αποκτήσει φήμη και διεθνή προβολή, λόγω της υψηλής ποιότητάς τους. Τα προϊόντα της αυτά σχεδιάζονται κυρίως από υπαλλήλους του γαλλικού κατασκευαστικού οίκου ".....", εξειδικευμένους στο είδος τους, οι οποίοι μεταβιβάζουν τα επί των εκάστοτε σχεδίων δικαιώματα τους στην ενάγουσα και στη συνέχεια ο άνω οίκος κατασκευάζει τα κοσμήματα αυτά για λογαριασμό της ενάγουσας, η οποία κατοχυρώνει τα σχέδια αυτά στο Διεθνές Γραφείο Πνευματικής Ιδιοκτησίας (WIPO), που εδρεύει στη Γενεύη. Τα κοσμήματα της ενάγουσας κατασκευάζονται και διατίθενται ανά τον κόσμο σε μικρό αριθμό και διακρίνονται για την ποιότητα τους και την ομορφιά τους. Το πιο γνωστό ανά τον κόσμο κόσμημα της ενάγουσας είναι η καρφίτσα σε σχήμα ιπτάμενου δράκου (λιβελλούλας). Τούτο σχεδιάστηκε το έτος 1995 από την υπάλληλο του άνω κατασκευαστικού οίκου, η οποία με την από 27.5.1995 έγγραφη σύμβαση παρεχώρησε τα πνευματικά της δικαιώματα στην ενάγουσα, η οποία στη συνέχεια επικύρωσε για τον εαυτό της το πρωτότυπο σχέδιο συμβολαιογραφικά κατά το Γαλλικό Δίκαιο την 30.5.1996 και στις 21.10.1996 κατοχύρωσε επίσης τούτο ως βιομηχανικό σχέδιο στο όνομα της (ενάγουσας) στον Διεθνή Οργανισμό Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας (WIPO), που εδρεύει στη Γενεύη και έτσι αυτή (ενάγουσα) με το σχετικό πιστοποιητικό διεθνούς κατάθεσης, που εκδόθηκε τον Ιανουάριο του έτους 1997, απέκτησε το απόλυτο δικαίωμα επ' αυτού, απορριπτόμενου εντεύθεν του ισχυρισμού του εναγομένου περί μη νομιμοποίησεως της ενάγουσας ως αβασίμου κατ' ουσίαν. Το σχέδιο αυτό αποτελεί απόδοση του άνω εντόμου (λιβελλούλας) και βάσει αυτού ο άνω οίκος κατασκευάζει το αντίστοιχο κόσμημα σε δύο μεγέθη ένα μεγάλο και ένα μικρό με διάφορες παραλλαγές ως προς την σύνθεση του με διαμάντια, με διαμάντια και ροζ ζαφείρια, με διαμάντια και κίτρινα ζαφείρια και με διαμάντια και φιλντισι και τιμάται από 37.000 έως 91.000 γαλλικά φράγκα. Το κόσμημα αυτό στην Ελλάδα διατίθεται από το έτος 1997 από την αποκλειστική αντιπρόσωπο της ενάγουσας εταιρεία ... αντί του τιμήματος των 4.500.000 δραχμών. Περαιτέρω αποδείχθηκε ότι το σχέδιο και το βάσει αυτού κατασκευαζόμενο από το έτος 1997 και διατιθέμενο προς πώληση σε όλον τον κόσμο κόσμημα, διακρίνεται για την πρωτοτυπία του και την ιδιομορφία του, που επικεντρώνεται στην απόδοση των χαρακτηριστικών του άνω εντόμου ως και εις την κίνηση τούτου. Συγκεκριμένα, το κόσμημα τούτο (καρφίτσα) φέρει ζαφείρια συνολικού βάρους 27,77 καρατίων, διαμάντια συνολικού βάρους 0,55 καρατίων και το βάρος του χρυσού ανέρχεται σε 18.40 γραμμάρια, το δε άνοιγμα των τεσσάρων φτερούγων της είναι περί τα 7 εκ. (cm) και το ύψος της περί τα 5 εκ. (cm). Ο κορμός του εντόμου έχει αποδοθεί ενιαίως και ελλειψοειδώς με μεγαλύτερη διάμετρο και καμπύλη στην κορυφή που ενιαίως και ελλειψοειδώς καταλήγει σε οξεία άκρη. Ο κορμός αυτός διακρίνεται σε τρία μέρη χωρίς όμως να φαίνονται τα τμήματα που φέρει το έντομο στη φυσική του κατάσταση, δηλαδή κεφαλή με μάτια γουρλωτά μύτη και κεραιές, στρογγυλό θώρακα, επιμήκη κοιλιακή χώρα και πόδια. Στο κόσμημα αυτό τα δύο μπροστινά φτερά του εντόμου έχουν αποδοθεί ελαφρώς μεγαλύτερα από τα άλλα δύο πιασινά φτερά και επικαλύπτουν μερικώς τα τελευταία. Όλα τα φτερά έχουν σχήμα ωοειδές (αμυγδαλωτό) και απόλυτα λεία με οξεία άκρη, ενώ τα φτερά του φυσικού εντόμου είναι σε οριζόντια και παράλληλη μεταξύ τους θέση χωρίς να εφάπτονται ή να αλληλοκαλύπτονται. Το κόσμημα δηλαδή αυτό εμφανίζει κορμό με κλίση προς τα δεξιά και το μπροστινό ζεύγος των φτερών σχηματίζει απόλυτα συμμετρική καμπύλη, εμφανίζοντας κλίση προς τα δεξιά, ώστε να συνοδεύει σε απόλυτη αρμονία την αποδιδόμενη δεξιόστροφη κίνηση του σώματος, ενώ ο κορμός του φυσικού εντόμου εμφανίζεται διαμήκης και ευθύς. Για την κατασκευή του εν λόγω

σχεδίου και κοσμήματος απαιτούνται πολλές δεκάδες ώρες λίαν λεπτής εργασίας και μεγάλης προσπάθειας και δη κατά στάδια κατασκευής. Με τον τρόπο αυτό δημιουργείται η μοναδική αισθητική εμφάνιση αυτού κατά την επιθυμία και στοχασμό του κατασκευαστή του. Έτσι, το άνω σχέδιο και κόσμημα, λόγω της λεπτής αισθητικής και διαμόρφωσης κατά τη σύλληψη του ως έργου, διακρίνεται για την πρωτοτυπία του και τοιούτοτρόπως καθίσταται πνευματικό έργο δεκτικό εντεύθεν έννομης προστασίας. Πλέον το έργο τούτο είναι υπό τα ανωτέρω εκτιθέμενα νέο και με ατομικό χαρακτήρα προστατευόμενο επίσης σωρευτικώς εν μέρει και από την άνω νομοθεσία περί βιομηχανικών σχεδίων. Λόγω όμως του ότι το σχέδιο τούτο για το οποίο, ως ελέγχθη υπάρχει μεν η άνω "διεθνής κατάθεση" (άρθρο 2ε π.δ/τος 259/1997) όχι όμως και κατάθεση στον Οργανισμό Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας (ΟΒΙ) που εδρεύει στην Αθήνα (άρθρο 2α άνω π.δ/τος) στην άνω δε διεθνή καταχώριση δεν αναφέρεται η Ελλάδα ως χώρα προσδιορισμού (άρθρο 9 § 1 και 22 του άνω π.δ/τος) ως συνομολογείται, το πνευματικό τούτο σχέδιο προστατεύεται ως καταχωρισθέν διεθνώς κατά τις διατάξεις της πνευματικής ιδιοκτησίας (άρθρο 30 του άνω Δ/τος). Και βεβαίως αποδείχθηκε ότι και προ της καταχώρισής του σχεδίου τούτου το 1996 είχαν κυκλοφορήσει στην Ελληνική αγορά κοσμήματα με πηγή έμπνευσης το άνω έντομο (λιβελλούλη) ή άλλα έντομα, πλην όμως δεν αποδείχθηκε ότι είχε ποτέ πριν κυκλοφορήσει στην Ελληνική αλλά και στην ξένη αγορά σχέδιο και κόσμημα όμοιο ή πανομοιότυπο αυτού της ενάγουσας, ήτοι με την συγκεκριμένη προπεριγραφείσα απόδοση του εντόμου και τη δημιουργική συμβολή της άνω δημιουργού, η οποία απέδωσε με συγκεκριμένη ως άνω μορφή την λιβελλούλα και έτσι αποτελεί ξεχωριστό έργο και αποκλειστικά προσωπικό της δημιουργήτριας, δεκτικό προστασίας ως πνευματικό έργο. Περαιτέρω αποδείχθηκε ότι περί τα τέλη Νοεμβρίου 2000 για πρώτη φορά η ενάγουσα διαπίστωσε ότι ο εναγόμενος, ο οποίος είναι κατασκευαστής και πωλητής ειδών χρυσοχοΐας και ασφαλώς εγνώριζε την καταχώριση του άνω σχεδίου της ενάγουσας, καθόσον ειδικεύεται και δραστηριοποιείται στο χώρο αυτό, διαθέτει προς πώληση από το κατάστημα του στην Αθήνα πανομοιότυπο κόσμημα λιβελλούλης κατά δουλική απομίμηση του άνω σχεδίου και κοσμήματος της ενάγουσας, προσπαθώντας να εκμεταλλευθεί τη φήμη και την διεθνή προβολή του άνω κοσμήματος της και προς βλάβη των νομίμων συμφερόντων της. Έτσι το απομιμητικό προϊόν καρφίτσας λιβελλούλης του εναγομένου στο ίδιο σχήμα και σχέδιο με εκείνο της ενάγουσας το κατασκευάζει με πολύτιμους λίθους της ίδιας απόχρωσης με εκείνους που χρησιμοποιεί η ενάγουσα, ήτοι με διαμάντια και ροζ ζαφείρια και με διαμάντια και κίτρινα ζαφείρια και ειδικότερα το απομιμητικό κόσμημα του εναγομένου είναι από λευκόχρυσο 28 καρατίων και διαμάντια συνολικού βάρους 0,32 GTS και ροζ ζαφείρια 3,70 καρατίων, έχει δε ύψος 3,5 εκ. (cm) και άνοιγμα φτερών 5 εκ. (cm) και διατίθεται από αυτόν σε χαμηλότερη τιμή 600.000 έως 800.000 δραχμών. Συγκεκριμένα μάλιστα στις 8.9.2000 συνεργάτης της ενάγουσας αγόρασε τέτοια απομιμητική καρφίτσα αντί των 760.000 δραχμών, όπως αποδεικνύεται από το μη αμφισβητούμενο 2/8.9.2000 παραστατικό αγοράς (απόδειξη αγοράς και της συνοδευτικής διαφημίσεως, όπου απεικονίζεται το κόσμημα του εναγομένου και παραπλεύρως γίνεται ενυπόγραφη μνεία του εναγομένου ότι τούτο είναι χειροποίητο κομμάτι εξαιρετικής τέχνης, που τα εργαστήρια του μπορούν ανεπιφύλακτα να υπογράψουν τη δημιουργία του), γεγονός δηλωτικό ότι είναι εκτός από διαθέτης και κατασκευαστής τούτου, απορριπτόμενου του αντιθέτου ισχυρισμού του. Υπό τα άνω δεδομένα, οι διαφορές του κοσμήματος του εναγομένου, σημαντικώς υποδεεστέρου σε εμφάνιση, ποιότητα και τιμή, αντικειμενικώς κρινόμενες, εμφανίζονται επουσιώδεις και επιφέρουν ασφαλώς σύγχυση ως προς την προέλευση του στο μέσο καταναλωτή, μη δυνάμενες να εντοπισθούν, μολονότι υπολαμβάνοντας ότι τούτο τυγχάνει το πολλαπλώς διαφημισθέν κόσμημα της ενάγουσας, δοθέντος ότι η προσφερόμενη τιμή από τον εναγόμενο είναι προσιτή σε ευρέα στρώματα, που λατρεύουν τα κοσμήματα. Έτσι ο εναγόμενος προκαλεί περιουσιακή βλάβη στην ενάγουσα, προσποριζόμενος κέρδη άνομα καθώς και ηθική βλάβη και δυσφήμιση του αρίστης ποιότητας κοσμήματος της, αλλά και απόσπαση της πελατείας της. Όθεν ο εναγόμενος προσβάλλει τα πνευματικά δικαιώματα της ενάγουσας επί του άνω πνευματικού της έργου, που αποτελεί βιομηχανικό σχέδιο προστατεύσιμο στην Ελλάδα κατά τις διατάξεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Συνεπώς έσφαλε η εκκαλουμένη, η οποία απέρριψε την αγωγή κατά τη βάση της περί προστασίας του άνω σχεδίου και

κοσμήματος της ενάγουσας ως αβάσιμη κατ' ουσίαν και κατά κακή εφαρμογή του νόμου άφησε αδίκαστη την αγωγή κατά την τρίτη βάση της περί προστασίας τούτων (σχεδίου + κοσμήματος) της ενάγουσας και πρέπει να γίνει δεκτή η έφεση και ως βάσιμη κατ' ουσίαν, απορριπτόμενου του ισχυρισμού του εναγομένου περί μη τηρήσεως της διαδικασίας συμβιβαστικής επίλυσεως της διαφοράς κατ' άρθρο 214Α ΚΠολΔ, αφού αυτή τηρήθηκε (βλ. την από 15.11.2001 δήλωση του πληρεξουσίου δικηγόρου της ενάγουσας περί ανεπιτυχούς απόπειρας εξώδικης επίλυσης της διαφοράς ως και του ισχυρισμού τούτου του εναγομένου), να εξαφανισθεί η εκκαλουμένη, πλην της διατάξεως της περί απορρίψεως της αγωγής κατά την πρώτη βάση της του αθεμίτου ανταγωνισμού, εξαφανιζομένης και της διατάξεως της περί δικαστικής δαπάνης καθ' ολοκληρίαν, εξαρτώμενης και ερευνώμενης της δαπάνης αυτής υπό του παρόντος Δικαστηρίου, κατά το μέτρο της νίκης και ήττας εκατέρωθεν, να κρατηθεί η υπόθεση και δικασθεί κατ' ουσίαν η αγωγή και γίνει δεκτή ως βάσιμη κατ' ουσίαν.